



Piotr Frączak

Udział organizacji pozarządowych w procesie stanowienia prawa i tworzenia polityk publicznych

(na przykładzie planowania perspektywy finansowej 2014-2020)

Organizacje pozarządowe coraz szerzej uczestniczą w procesie stanowienia prawa i tworzenia polityk publicznych. Jest to szczególnie ważne w kontekście przygotowywania rozwiązań systemowych w zakresie wdrażania funduszy europejskich. W tym obszarze bowiem dodatkowo nałożone są na Polskę (jako kraj członkowski UE) dodatkowe obowiązki związane z realizowaniem zasady partnerstwa przy programowaniu, wdrażaniu, monitorowaniu i ewaluacji perspektywy finansowej 2014-2020. Niniejsza analiza próbuje pokazać, w jaki sposób zasada partnerstwa mieści się w praktyce udziału polskich organizacji pozarządowych w podejmowaniu decyzji publicznych.

I. Udział obywateli w rządzeniu

To, że obywatele powinni uczestniczyć w podejmowaniu decyzji przez władze publiczne (różnego szczebla), wydaje się oczywistością. W różnego rodzaju deklaracjach – od poziomu Unii Europejskiej po lokalny samorząd – pojęcia dialog, partnerstwo, partycypacja, konsultacje odwołują się do wszystkich przypadków. Jednak wiele kwestii jest ciągle jeszcze nie do końca jasnych, często różnie interpretowanych. I rozbieżności te nie dotyczą jedynie różnic między podejściem administracji i strony społecznej. W wielu kwestiach dyskusja toczy się również wewnątrz sektora organizacji pozarządowych. Mamy tu różne podejścia, a co za tym idzie, różne wizje modelowych rozwiązań. Konieczne jest jednak uwspólnienie pewnych założeń, definicji i wizji udziału organizacji w rządzeniu wspólnotą samorządową, krajem, Unią Europejską, tak aby, pomimo różnic w podejściu, proces konsultowania i współdecydowania był wystarczająco

przejrzysty i dostępny. Konieczne jest również uznanie, iż udział organizacji pozarządowych (podobnie jak partnerów w tradycyjnym dialogu społecznym) w procesie decyzyjnym jest równoległym, i nie mniej ważnym jego elementem do konsultacji publicznych.

Rola organizacji pozarządowych

Rola organizacji pozarządowych w życiu społecznym, gospodarczym i politycznym jest bardzo szeroka. Próba sprowadzenia jej do jednego wymiaru musi prowadzić do nieporozumień. Różnorodność celów oraz form organizacyjnych NGO, a także fakt, że są one emanacją oddolnej aktywności obywatelskiej, zmusza do różnicowania podejścia. Weźmy choćby podstawowy podział organizacji na usługowe i rzecznicze. Pierwsze zajmują się zmienianiem świata poprzez bezpośrednie świadczenie usług społecznych, drugie zainteresowane są zmianami systemowymi. Oba

rodzaje organizacji pełnią jednak znaczącą, choć różną, funkcję w procesie decyzyjnym. Dodatkowo działania organizacji często wykraczają poza działania określone w systemie. W zakresie usług – obok realizowania zadań publicznych organizacje prowadzą działania alternatywne, uzupełniające wobec istniejącego systemu świadczenia usług, często też działają na obszarach, które pozostają poza zainteresowaniami polityk publicznych. Podobnie w rzecznictwie – obok udziału w konsultacjach społecznych czy zinstytucjonalizowanym dialogu społecznym organizacje podejmują działania wykraczające poza bezpośrednie wpływanie na proces decyzyjny. Często pełnią funkcje edukacyjne (budowanie świadomości, wyrabianie nawyków) czy mobilizacyjne (organizowanie opinii publicznej). Chociaż więc nasza analiza dotyczy jedynie bezpośredniego wpływu na decyzje publiczne, to musimy podkreślić, że sfera działalności pozasystemowej w wielu przypadkach przesądza o rzeczywistym znaczeniu organizacji w procesach decyzyjnych. To właśnie zaplecze społeczne i merytoryczne organizacji, ich możliwości wpływania na opinię publiczną, są często głównym argumentem za włączeniem ich w proces decyzyjny.

	W ramach systemu	Poza systemem
Usługowe	Wyręczenie administracji	Wymuszanie zmian poprzez konkurencję, tworzenie alternatywnych rozwiązań
Rzecznicze	Bezpośredni nacisk na władzę	Pośredni nacisk na władzę

Organizacje, poza tym, że różnie podchodzą do sposobu zmiany świata, często reprezentują różne (czasem sprzeczne) interesy, występują w imieniu różnych wartości, mogą – i powinny – pełnić kilka różnych funkcji (z tym, że najczęściej te różne funkcje realizowane są przez różne organizacje) w procesie decyzyjnym. Można je, dla potrzeb wyводу, podzielić na trzy podstawowe:

1. Funkcje strażnika procesu

Jednym z podstawowych zadań, jakie stoją przed organizacjami (szczególnie tymi typu watch dog), jest zapewnienie transparentności, zrozumiałości i dostępności dla oby-

wateli procesu stanowienia dokumentów rządowych. Tu organizacje, tak jak obserwator przy komisji wyborczej, mają za zadanie pilnować, aby procedury były wypełniane, aby nie dochodziło do działań budzących wątpliwości, aby obywatele mogli (nie tylko teoretycznie) korzystać ze swoich uprawnień. Obecnie jest szczególnie dużo takich organizacji, które walczą o procedury, a nie o konkretne rozwiązania. Dla przykładu Watch DOG Polska pilnuje prawa obywateli do dostępu do informacji publicznej. Obywatelskie Forum Legislacji zabiega o przejrzystość stanowienia prawa. Organizacje takie, jak Fundacja Stocznia zabiegają o tworzenie dobrych zasad konsultacji. Inne, jak np. Instytut Spraw Obywatelskich, walczą z fikcyjnością instytucji referendów i obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej lub, jak np. inicjatywy profrekwencyjne, zabiegają o pełny udział obywateli w procesie demokratycznym.

2. Funkcje eksperckie

Organizacje pozarządowe mogą i powinny pełnić ważną funkcję ekspercką. W dziedzinach, w których działają, bardzo często mają usystematyzowaną wiedzę, i to w dużej mierze opartą na praktyce. To wśród osób na stałe współpracujących z organizacjami pozarządowymi są eksperci, którzy często w bardzo wąskich dziedzinach posiadają wyspecjalizowaną wiedzę. Dlatego włączanie takich organizacji w proces decyzyjny ma wielkie znaczenie dla jakości jego ostatecznego wyniku. Organizacje zrzeszające np. przedstawicieli różnych zawodów, rodziców dzieci z określonymi niepełnosprawnościami, różnego rodzaju pasjonatów mogą stać się źródłem wiedzy eksperckiej w inny sposób niedostępnej. W tych organizacjach wiedza teoretyczna jest łączona z praktyką, testowane są działania innowacyjne, na małą skalę próbuje się rozwiązywać często poważne społeczne problemy. Pominięcie takiego zaplecza eksperckiego nie wydaje się być w żadnym wypadku uzasadnione.

3. Funkcje obywatelskie (reprezentacji)

Organizacje pozarządowe działające na rzecz poszczególnych grup potrzebujących, na rzecz osiągnięcia celów społecznych, występujące w imieniu różnych mniejszości albo po prostu obywateli o podobnych celach lub zainteresowaniach nie tylko posiadają wie-

dzę ekspercką, ale też są reprezentantem tych środowisk. Przypomnijmy, jak widział rolę organizacji pozarządowych (ówczesnych stowarzyszeń) de Tocqueville. Traktował je jako „oświeconego i potężnego obywatela, którego nie można w dowolny sposób samowolnie naginać ani po cichu gnębić i który, broniąc swoich własnych praw przed zakusami władzy, ratuje jednocześnie wolność powszechną”. Prawo zrzeszania jest jednym z podstawowych praw obywatelskich i to dzięki niemu we współpracy z innymi obywatel ma prawo wspólnie zabiegać o swoje interesy, propagować wyznawane wartości, występować wobec innych instytucji. W takim wypadku organizacje pozarządowe mogą nie tylko występować w imieniu swoich członków, ale też reprezentować szersze grono osób (mogą zostać uznane za reprezentatywne), występować w imieniu innych osób pozbawionych praw (np. dzieci, ubezwłasnowolnionych), w imieniu przyszłych pokoleń, zwierząt, abstrakcyjnych idei.

Zdarza się, że w procesie podejmowania decyzji jedna i ta sama organizacja pełni różne funkcje. Jednak dla przejrzystości procesu legislacyjnego, a także unikania podejrzeń o pozostawanie w konflikcie interesów, należy jasno rozdzielać działania związane z realizowaniem poszczególnych funkcji, bowiem zarówno metody działania, jak i obowiązujące zasady nie są jednakowe dla różnych ról (por. np. standardy działania organizacji strażniczych)¹.

Próba dookreślenia pojęć

Jednym z podstawowych problemów utrudniających debatę nad rolą organizacji pozarządowych w rządowym procesie stanowienia prawa i tworzenia polityk publicznych są problemy terminologiczne. Z jednej strony często pojawiają się pojęcia bliskoznaczne stosowane zamiennie, z drugiej – próbuje się wypracowywać bardziej precyzyjne sformułowania (przykładem może tu być próba wprowadzenia pojęcia „konsultacji publicznych”). W dokumentach zdarzają się więc czasem takie niezgodne z zapisami ustawowymi sformułowania, jak „organizacje poza-

¹ Krzysztof Izdebski Etyczne standardy działań strażniczych Tezy do dyskusji nr 8 Stowarzyszenie Dialog Społeczny 2009 – <http://watchdog.org.pl/wwwdane/files/Tezy%20do%20dyskusji%20nr%208.pdf>

rządowe i stowarzyszenia” (choć z definicji ustawowej stowarzyszenia są organizacjami pozarządowymi), brakuje jednoznacznych przesądzeń np. na temat tego, czy w pojęciu partnerów społecznych mieszczą się organizacje pozarządowe². Wydaje się zatem konieczne doprecyzowanie poszczególnych sformułowań, tak aby przynajmniej w dyskusji wewnątrzsektorowej i we wspólnych wystąpieniach mówić „jednym językiem”.

1. Między konsultacjami a dialogiem obywatelskim

W zasadach konsultacji przyjętych przez rząd wyraźnie podkreśla się, że choć „[k]onsultacje są kluczowym sposobem włączania obywateli w proces podejmowania decyzji”, to nie wyczerpują one mechanizmów partycypacji, a „[i]nnymi sposobami poznawania i uwzględniania preferencji obywateli w okresie między wyborami są m.in. szeroka debata publiczna, wysłuchania publiczne, badania opinii publicznej i zinstytucjonalizowany dialog obywatelski i społeczny”³. W dokumentach unijnych wręcz mówi się nie tylko o konsultowaniu, ale także o współdecydowaniu. Różnica między zasięgiem opinii a wspólnym wypracowywaniem rozwiązań (w pewnym sensie z taką sytuacją mamy do czynienia w komitetach monitorujących fundusze europejskie) jest zasadnicza i wrzucanie wszystkiego do jednego worka pod nazwą „konsultacje” utrudnia porozumienie.

2. Konsultacje społeczne, publiczne, eksperckie i lobbying

Problemy z nieprecyzyjnym rozumieniem pojęcia konsultacji prowadzą nas do prób rozróżnienia różnych ich typów – konsultacji społecznych, publicznych i eksperckich.

² W obecnym okresie programowania stosowano pojęcie partnerów społeczno-gospodarczych, które zawierało w sobie i tradycyjnych partnerów, i organizacje pozarządowe. W obecnej perspektywie wszystko wskazuje na to, że pojęcie partnerów społecznych (strony społecznej) będzie szersze i dotyczyć będzie tak partnerów społeczno-gospodarczych (tradycyjni partnerzy społeczni), jak i organizacji pozarządowych.

³ KONSULTACJE SPOŁECZNE – JAK SPRAWIĆ, BY BYŁY LEPSZE? Propozycja Kodeksu Konsultacji i ścieżka wdrożenia, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Czerwiec 2012 – <https://mac.gov.pl/wp-content/uploads/2012/06/konsultacje-spo%C5%82eczne.pdf>

Konsultacje społeczne często utożsamia się choćby z prawem do opiniowania aktów prawnych, np. przez związki zawodowe i organizacje pracodawców w ramach Komisji Trójstronnej, czyli elementami dialogu społecznego⁴. Stąd próba wprowadzenia pojęcia konsultacji publicznych jako szerokich konsultacji, w których może wziąć udział każdy. Osobną, często pojawiającą się kategorią są konsultacje eksperckie, w których administracja zasięga zdania ekspertów w danej dziedzinie. Wysłanie dokumentu do konkretnych organizacji, często nazywane konsultacjami, jest właściwie zasięgnięciem opinii. Administracja uznaje konkretne organizacje z jakiegoś powodu za na tyle ważne, że chce poznać ich zdanie.

Z drugiej strony, ustawa o prowadzeniu działalności lobbingowej mówi, że „W rozumieniu ustawy działalnością lobbingową jest każde działanie prowadzone metodami prawnie dozwolonymi zmierzające do wywarcia wpływu na organy władzy publicznej w procesie stanowienia prawa”, co właściwie oznacza, że nawet udział w konsultacjach publicznych na temat projektu ustawy można uznać za działalność lobbingową.

3. Proces konsultacji a konsultacje publiczne jako narzędzie

Zasady konsultacji mówią wyraźnie, że konsultacje powinny być przewidywalne – „powinny być prowadzone od początku prac nad zmianą i od początku procesu legislacyjnego. Powinny być prowadzone w zaplanowany sposób i w oparciu o czytelne reguły”. Nie oznacza to jednak, że konsultacje to jeden ciągły proces od założeń po ostateczny dokument. Są one konkretnym narzędziem do zebrania uwag dotyczących konkretnej kwe-

⁴ Oczywiście wiele nieporozumień dotyczy również rozróżnienia dialogu społecznego i obywatelskiego. Najczęściej przyjmuje się, że dialog z tradycyjnymi partnerami społecznymi jest społeczny, a z organizacjami pozarządowymi – obywatelski. Jednak nie zawsze stosuje się takie rozróżnienie. W dokumencie rządowym Strategia Sprawne Państwo stwierdza się, że „Dialog społeczny wpisuje się w dialog obywatelski, który – jako pojęcie szersze – obejmuje także dialog z organizacjami pozarządowymi oraz dialog społeczny rozumiany jako zinstytucjonalizowany dialog z organizacjami pracodawców i związkami zawodowymi. Zagadnienie dialogu społecznego jest m.in. przedmiotem zapisów w Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego”.

stii lub konkretnego dokumentu. Dlatego powinny być określone czasowo. Co więcej, na ich czas powinny być zawieszane prace nad dokumentem, tak aby konsultacje nie okazały się fikcją (ma to zapobiec zgłaszaniu uwag do dokumentu, który w tym czasie ulegał zmianom). Konkretnie narzędzie konsultacji powinno odnosić się do określonego dokumentu sprzed konsultacji oraz dokumentu po konsultacjach z zaznaczonymi zmianami dokonanymi w wyniku konsultacji. Oznacza to, że w procesie konsultacji konsultacje publiczne jako narzędzie mogą być używane wielokrotnie. Co więcej, nie należy – jak to się czasem zdarza – przedstawiać jako skonsultowanego dokumentu, którego zupełnie inna wersja była poddana konsultacjom publicznym.

Wyraźne zdefiniowanie pojęć (być może wprost w systemie prawnym) powinno doprowadzić do zwiększenia przejrzystości systemu podejmowania decyzji (w tym szczególnie procesu stanowienia prawa). Dookreślenie różnic pomiędzy konsultacjami (publicznymi) a zasięgnięciem opinii (wynikającym z przepisów odrębnych lub z decyzji osób przygotowujących dokument) czy negocjacjami w ramach współdecydowania, a także dobre zdefiniowanie lobbingu wydaje się być niezbędne.

Niebezpieczeństwa udziału w procesie decyzyjnym

Udział obywateli i organizacji pozarządowych w procesie decyzyjnym (konsultacje publiczne, eksperckie, dialog obywatelski, lobbing) to jedno z podstawowych uprawnień obywateli. Nie oznacza to, że te organizacje same z siebie odporne są na działania nieetyczne czy bezprawne. To przede wszystkim od przejrzystości procesu i przestrzegania zasad przez instytucję odpowiedzialną za proces decyzyjny zależy, na ile działania nastawione na ukryte cele będą mogły wpływać na ostateczny kształt decyzji. Oczywiście ważne jest również zachowanie etyczne samych organizacji. Tylko samokontrola, przestrzeganie procedur może wzmocnić działania legalne i utrudnić akcje nieformalne, działania podejmowane w oparciu o prywatne znajomości, czy wręcz nielegalne (np. korupcję). W Karcie Zasad Działania Organizacji Pozarządowej jest zapis dotyczący legalizmu, który mówi: „Or-

organizacje pozarządowe działają w ramach obowiązującego w demokratycznym państwie prawa, wpływając w ramach demokratycznych procedur na jego doskonalenie. Organizacje biorące udział w procesie stanowienia prawa muszą jasno określić, w jakim charakterze występują – jako rzecznicy interesu społecznego, w imieniu konkretnych grup zagrożonych wykluczeniem, czy też w imię innych interesów.” Chodzi o to, że organizacje pozarządowe (jak wspominaliśmy wcześniej) mogą pełnić wiele różnych funkcji. Czasem działają w interesie publicznym, czasem w interesie swoich podopiecznych, swoich członków albo jeszcze w innej sprawie. Każdy ma prawo założyć organizację dla dowolnego celu, jednak z punktu widzenia przejrzystości działania NGO problemem są organizacje, których cele nie są dostatecznie przejrzyste – organizacje powołane przez firmy, grupy producenckie, urzędników publicznych, które powstają dla celów promocyjnych, lobbingsowych lub dla realizacji wąskiego interesu grupowego. Organizacje te często mają wpisane szczytne cele w statucie, ale istota ich działań wskazuje, że są to zorganizowane grupy interesu własnego. Konieczne jest przeciwdziałanie utożsamianiu takich działań z pozarządowym rzecznictwem, a tym samym ustalenie, na jakich zasadach można uznać działania organizacji pozarządowych za podejmowane w obronie interesu ogólnego⁵.

Udział organizacji pozarządowych w procesie decyzyjnym

1. Udział w konsultacjach

Organizacje pozarządowe na zasadach analogicznych do wszystkich innych interesariuszy mogą brać udział w konsultacjach publicznych. Tu organizacje – występujące jako strażnik procesu – przygotowały wspólnie z administracją założenia dobrego systemu konsultacji z siedmioma zasadami konsultacji⁶. Jednak nawet w szerokich konsultacjach społecznych (gdzie głos może mieć każdy) rola stanowisk organizacji po-

⁵ Por. Anna Mazgal, „Lobbing a organizacje obywatelskie”, Tezy do dyskusji nr 9, Stowarzyszenie Dialog Społeczny 2009 – <http://www.dialogspoleczny.engo.pl/files/dialogspoleczny.engo.pl/public/Piotr/Tezy9.pdf>

⁶ <https://mac.gov.pl/konsultacje-spoleczne/>

zarządowych oraz różnych platform współpracy (jak Stała Konferencja na rzecz funduszy europejskich) w tworzeniu stanowisk opartych o dowody (dobrze uzasadnionych) może mieć niebagatelne znaczenie. Organizacje mogą też nie tylko zabrać w konsultacjach głos, ale także mobilizować opinię do debaty nad problemami, których dotyczą konsultacji, namawiać do udziału w konsultacjach, propagować opracowane przez siebie rozwiązania.

2. Demokracja bezpośrednia

Organizacje pozarządowe mogą się włączać i włączają się w działania na rzecz demokracji bezpośredniej. Współorganizują referenda, przygotowują obywatelskie projekty ustaw (uchwał), walczą o wprowadzenie budżetów partycypacyjnych. Te zinstytucjonalizowane formy demokracji bezpośredniej, choć często dalekie od zakładanego ideału, tworzą ważne uzupełnienie demokracji przedstawicielskiej. Istnieje jeszcze jedna metoda działań obywateli w sposób bezpośredni. To negocjacje zorganizowanych (w formalne lub nieformalne struktury) obywateli, które w procesie decyzyjnym przyjmują postać różnego rodzaju paktów społecznych, porozumień. Obecnie debata nad paktem na rzecz ekonomii społecznej wpisuje się w proces przygotowywania nowej perspektywy funduszy europejskich.

3. Opiniowanie dokumentów i udział w ciągach konsultacyjno-doradczych

Konsultacje eksperckie w dużej mierze opierają się na procesie zasięgnięcia opinii przez administrację przy prowadzeniu procesu przygotowywania dokumentu, decyzji, prawa. Tu organizacje na prośbę administracji lub z własnej inicjatywy mogą przygotowywać różnego rodzaju stanowiska, propozycje rozwiązań. Często – jak wskazuje praktyka – dobrze przygotowana propozycja rozwiązania jest dużo skuteczniejszą formą wpływania na proces decyzyjny niż najlepiej udokumentowana krytyka. Warto dodać, że zazwyczaj traktuje się udział przedstawicieli organizacji w różnego rodzaju gremiach jako formę przydatną do opiniowania dokumentów i decyzji (formalnie taką rolę pełni np. Rada Pożytku Publicznego będąca organem doradczym Ministra Pracy).

4. Udział w ciałach dialogu obywatelskiego

Ciała dialogu obywatelskiego są z założenia instytucjami decyzyjnymi, to w ich ramach odbywa się uzgadnianie stanowisk pomiędzy stronami. To wyższy poziom współzarządzania⁷. Jednak i ciała doradcze mają i powinny mieć dużo szersze możliwości niż tylko opiniowanie. Są to bowiem w obu przypadkach jedne z podstawowych form systematycznej pracy organizacji pozarządowych w procesie podejmowania decyzji. Fora te mają bardzo różne umocowanie prawne, kompetencje, różny też wpływ na proces podejmowania decyzji, ale jednak – pomimo wielu zastrzeżeń co do ich rzeczywistej roli i skuteczności – są niewątpliwie rozwiązaniem systemowym (choć do spójnego systemu im jeszcze daleko). W prace nad nową perspektywą zostały włączone ciała bezpośrednio zaangażowane we wdrażanie i monitorowanie funduszy europejskich w obecnej perspektywie (komitety monitorujące i różnego rodzaju ciała działające w powiązaniu z nimi, np. grupy robocze), ale także inne fora dialogu, jak Rady Działalności Pożytku Publicznego, zespoły działające przy rządzie (np. Zespół do zmian systemowych w zakresie ekonomii społecznej).

Wykorzystanie tych wszystkich form udziału organizacji w procesie decyzyjnym daje spore możliwości zaangażowania się obywateli i ich organizacji w proces podejmowania decyzji, także tych dotyczących przyszłej

perspektywy finansowej. Wymaga to umiejętnego wykorzystania dokumentów strategicznych (np. Strategii Przyjazne Państwo i Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego) i pojawiających się rozwiązań prawnych (np. nowy Regulamin Prac Rady Ministrów), jak również przypilnowania rozwiązań systemowych dotyczących wdrażania funduszy, w tym przygotowywanych regulacji prawnych i zapisów uszczegółwiających zapisy poszczególnych programów operacyjnych.

Podsumowując. Organizacje pozarządowe powinny przyjąć jako podstawę rozmów z administracją następujące założenia.

1. Organizacje są sposobem uczestnictwa obywateli w życiu publicznym
2. Organizacje w procesie podejmowania decyzji pełnią różne funkcje i w zależności od pełnionych funkcji powinny być traktowane w odpowiedni sposób.
3. Po stronie organizacji (zgodnie z Kartą Zasad Działania Organizacji Pozarządowych) jest zapewnienie transparentności swoich działań w procesie decyzyjnym.
4. Udział obywateli w procesie podejmowania decyzji nie ogranicza się jedynie do możliwości udziału w konsultacjach. Obywatel powinien mieć prawo – również poprzez swoje organizacje – do udziału w opiniowaniu, a czasem wręcz we współdecydowaniu. Są to niezależne, autonomiczne formy uczestnictwa w procesie podejmowania decyzji.

Organizacja jako:	Konsultacje	Opiniowanie	Współdecydowanie
Strażnik procesu	Pilnuje przebiegu konsultacji	Pilnuje, czy jakieś środowiska nie mają uprzywilejowanej pozycji w dostępie do osób podejmujących decyzję	Pilnuje reprezentatywności partnerów w procesie decyzyjnym, równego dostępu do informacji, przejrzystości procesu podejmowania decyzji
Ekspert	Występuje jako taki sam głos jak głosy innych obywateli	Odpowiada na pytania administracji, przygotowuje stanowiska strony społecznej	Pomaga znaleźć rozwiązania oparte na konsensusie lub kompromisie
Reprezentant	Mobilizuje swoich członków i sympatyków do brania udziału w konsultacjach	Prezentuje racje reprezentowane przez organizację	Jest stroną w negocjacjach

⁷ Por. Piotr Frączak, Dialog obywatelski jako forma współrządzenia, *Federalista nr 1*, marzec 2010 – http://ofop.eu/sites/ofop.eu/files/biblioteka-pliki/f1_54-65.pdf

Idealny komitet monitorujący 2014-2020

założenia do dyskusji
wyniki warsztatu XIII KSTP w Kołobrzegu

CELE

Celem komitetu monitorującego jest prowadzenie ciągłej i zorganizowanej oceny działań (w tym osiągnięcia założeń oraz sposobu ich realizacji) w ramach konkretnego programu oraz badanie wpływu tych działań na prowadzone polityki publiczne.

Celem udziału partnerów społecznych (w tym m.in. partnerów społeczno-gospodarczych i organizacji pozarządowych) w pracach komitetów monitorujących jest:

- wsparcie instytucji zarządzającej w procesie decyzyjnym
- kontrola społeczna nad wdrażaniem programu
- reprezentowanie interesów szerokich grup społecznych

METODY

Komitet Monitorujący, by móc w pełni realizować swoje cele, powinien być:

1. Dobrze zorganizowany, co oznacza, że

- 1.1. jest oparty na partnerskich relacjach, co oznacza m.in.
 - uznanie czasu poświęconego społecznie przez przedstawicieli partnerów społecznych na prace w Komitecie jako wkładu w zarządzanie funduszami europejskimi
- 1.2. posiada dopracowany i przyjazny członkom regulamin
- 1.3. posiada silny, służący wszystkim partnerom, sekretariat
- 1.4. pracuje na materiałach przygotowanych w formie zrozumiałej (np. jako streszczenia) i dostarczonych w czasie umożliwiającym zapoznanie się z nimi członków komitetów, a także konsultacje z reprezentowanymi środowiskami
- 1.5. wykorzystuje pomoc techniczną do wsparcia członków komitetu, w tym m.in.
 - zapewnia wsparcie organizacjom stanowiącym zaplecze członków komitetów
 - zapewnia zwrot kosztów podróży na sesje KM i GR działających w ramach KM oraz na spotkania i szkolenia związane z pełnioną funkcją
 - wykorzystuje formę grup roboczych powierzając partnerom część funkcji (np. prowadzenie sekretariatu)
 - zapewnia pieniądze na niezależne ekspertyzy i ewaluacje
 - umożliwia organizowanie odpowiadających potrzebom szkoleń zewnętrznych (np. zlecanych przez partnerów)

2. Ważny merytorycznie, co oznacza, że:

- 2.1. zminimalizowana zostanie ilość formalności (przyjmowanie, zatwierdzanie), zwiększy się natomiast rola dyskusji strategicznych i programowych
- 2.2. konsensus będzie podstawową formą dochodzenia do uzgodnień (głosowania mogą być stosowane tylko po wyczerpującej dyskusji)

2.3. członkowie komitetu co najmniej:

- znają regulamin i podstawowe dokumenty dotyczące programu operacyjnego
- znają swoje prawa i obowiązki (dekalog przedstawiciela)
- korzystają z zaplecza merytorycznego środowisk, które reprezentują (np. zapraszanie ekspertów na poszczególne spotkania czy do pracy w grupach roboczych)
- uczestniczą od czasu do czasu w sesjach wyjazdowych, dwudniowych (czas na dyskusję)

3. Szeroko rozpoznawalny, to znaczy

3.1. zasiadają w nim reprezentatywni przedstawiciele środowisk, czyli

- reprezentowane są wszystkie zaangażowane w konkretny program środowiska – instytucje wdrażające, pośredniczące, realizatorzy i beneficjenci
- reprezentowane organizacje posiadają zaplecze wielu organizacji (federacje, platformy, koalicje)
- nie ma miejsca wykluczenie reprezentantów ze względu na wykształcenie czy możliwości ekonomiczne
- przedstawiciele są systematycznie weryfikowani

3.2. zapewnia się debaty środowiskowe z udziałem członków komitetu dotyczące głównych kwestii podejmowanych przez komitet

3.3. efekty pracy komitetu będą nagłaśniane, konsultowane i oceniane co najmniej przez reprezentowane w Komitecie środowiska



Ogólnopolska
Federacja
Organizacji
Pozarządowych

Dotychczasowe stanowiska OFOP-u:

- stanowisko ws. rozporządzeń Komisji Europejskiej,
- stanowisko ws. Wspólnych Ram Strategicznych Komisji Europejskiej,
- stanowisko ws. idei dobrego rządzenia,
- stanowisko ws. grantu globalnego,
- stanowisko ws. komitetów monitorujących,
- stanowisko ws. innowacji społecznych,
- stanowisko ws. zasady partnerstwa.

Działania finansowane w ramach ścieżki C „Działania Rzecznicze”, Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności oraz w ramach programu Demokracja w działaniu Fundacji im. Stefana Batorego



POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI



FUNDACJA
IM. STEFANA
BATOREGO